

обусловленные базовыми нормативно-правовыми условиями факторами, которые сложились исторически, в Федеративной Республике Германии и Украине.

Ключевые слова: теологическое образование, учреждения высшего образования, теологические факультеты, конфессиональные учреждения теологического образования, типология учреждений образования, Толедские принципы.

TARABAN YU. V. Typology of institutions of theological education of the Federal Republic of Germany and Ukraine.

The motives of the research of theological education in the context of global intercultural processes and social demand for laying the ground work of the foundations of a new educational policy, which supposes the synthesis is conception of the knowledge society and the concept of risk society that are defined and analyzed. Based on the study of regulatory documents and scientific studies, there was suggested a typology by features which characterize the directions of specific theological training for higher educational institutions of the Federal Republic of Germany and Ukraine. The main characteristics of higher educational institutions in the above-mentioned sphere have been given. According to the information analysis of the practical activities of classical state universities, higher pedagogical schools and higher schools of theology of Germany which have the appropriate accreditation of the Ministry of Education, the system of training specialists in the field of theology has been characterized. The practice of providing special theological education in state higher educational institutions and also in confessional educational institutions of Ukraine has been described. The features of interaction between the Ukrainian state and religious organisation in the field of theological education have been defined. In terms of comparing the activities of educational institutions of theological orientation, the tendencies of the development of theological education have been described, due to the basic legal and regulatory conditions and factors that have developed historically in the Federal Republic of Germany and Ukraine.

Keywords: theological education, institutions of higher education, theological faculties, religious institutions of theological education, typology of educational institutions, Toledo principles.

УДК 378.011.3-051:62164

Титаренко В. П., Волоський В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті розглянуто особливості вивчення дисципліни “Технологічний практикум” у процесі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання. Зазначено, що зміст сучасної підготовки майбутніх учителів трудового навчання визначає техніко-технологічну підготовку як результат процесу навчання, який відображений у системі технічних знань, умінь і здатності до перетворювальної діяльності.

Підкреслено, що ключова роль у системі техніко-технологічної підготовки вчителів трудового навчання належить навчальній дисципліні “Технологічний практикум”, яка є невід’ємною частиною процесу навчання майбутніх учителів трудового навчання. Основним його завданням є вдосконалення набутих на практичних заняттях навичок роботи з різними матеріалами, закріплення знань та умінь із фахових дисциплін.

Схарактеризований процес підготовки майбутнього вчителя трудового навчання під час вивчення навчальної дисципліни “Технологічний практикум”.

Ключові слова: технологічний практикум, технології, технологічна підготовка, метод навчання, методика навчання.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття активно почало розвиватися реформування усіх сторін суспільного життя України. Відбулося підвищення значимості інтелектуально-творчої праці; взаємодії науки, техніки і суспільства; розвиток творчого напрямку в науці та науково-технічному прогресу. Виникла потреба у підготовці таких фахівців, що здатні швидко адаптуватися до створених умов життя, змінного інформаційного середовища та перетворень навколишнього світу.

Діяльність педагога – вчителя трудового навчання – покликана реалізувати державну політику щодо створення самостійної, інтелектуально і духовно розвиненої, творчої особистості, здатної до збереження та примноження культурної спадщини народу. Практичне втілення такого процесу покладено на майбутнього вчителя трудового навчання, який здатний до інтеграції наукової інформації, володіє вміннями знаходити неординарні, цікаві ідеї та втілювати їх.

Проблемам фахової, методичної підготовки вчителів трудового навчання присвячено праці багатьох вітчизняних учених, зокрема В. Борисова, А. Грітченка, Р. Гуревича, І. Жерноклєєва, О. Коберника, М. Корця, В. Курок, Є. Мегема, Л. Оршанського, В. Сидоренка, В. Стешенка, Г. Терещука, В. Титаренко, С. Ткачука, О. Торубари, Д. Тхоржевського, А. Цини, С. Ящука та інших.

Метою статті є з'ясування особливостей вивчення дисципліни “Технологічний практикум” у процесі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання.

Аналіз сучасної психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми визначення поняття “технології” показав, що до його дефініції існує декілька підходів. На думку О. Коберника, “технологія” – це освітня галузь, що базується на матеріальній та предметно-перетворювальній діяльності людини, яка формує навчальне середовище спрямоване на виявлення та розвиток в учнів здібностей до проектування та виготовлення виробів, обробки різних матеріалів та інших ресурсів відповідно до творчого потенціалу учня [5].

М. Самохін дає таке визначення поняття “технології” – освітня галузь, яка базується на перетворюючій діяльності людини в контексті матеріального світу, що переслідує мету створення навчального середовища, де здійснюється розкриття й розвиток в учнів здібностей проектування та виготовлення виробів, вивчення різноманітних матеріалів, інформаційної бази та інших ресурсів відповідно до творчої ідеї учнів [8].

Науковці В. Вдовченко, М. Корець, А. Тарара так визначають поняття “технології” – загальноосвітній навчальний предмет, який становить основу

змістового наповнення освітньої галузі “Технологія”. Предмет має на меті формування елементів (5-7 класи) та основ (8-9 класи) загальнотехнічних компетентностей особистості кожного учня загальноосвітньої школи, які забезпечать їх активну трудову діяльність в умовах сучасного інформаційного суспільства, ринкових відносин, високотехнологічного і наукоємного виробництва [1].

Сучасний стан науки і техніки ставить все більше вимог до випускників вищих навчальних закладів напряму спеціальності “Технологічна освіта” у плані підвищення їх професійно-технічної підготовки. Тому майбутній учитель трудового навчання повинен бути озброєний усіма необхідними знаннями в галузі техніки і технології виробництва.

Сучасний учитель трудового навчання – це педагог, який відчуває потребу постійно поповнювати свої знання, розвивати свої розумові здібності, вміє всебічно користуватися своїми інтелектуальними й творчими можливостями, професійними навичками. Зміст професійно-педагогічної підготовки складають загальнонаукові та теоретичні засади педагогічної науки як підґрунтя професійної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання.

Сьогодні підготовка учителів трудового навчання потребує нових ідей та напрямів діяльності. Випускники вищих педагогічних навчальних закладів мають бути не тільки технічно освіченими, але й готовими до проектно-технологічної діяльності і в майбутньому здійснювати керівництво перетворювальною діяльністю учнів.

Зміст сучасної підготовки майбутніх учителів трудового навчання визначає техніко-технологічну підготовку, як результат процесу навчання, який відображений у системі технічних знань та вмінь і здатності до перетворювальної діяльності. Традиційно компоненти техніко-технологічної підготовки формуються у процесі теоретичної та практичної підготовки.

Однією із специфічних та найголовніших особливостей підготовки майбутніх учителів трудового навчання є творче оволодіння знаннями. Воно передбачає розвиток дизайнерської, конструкторської, технологічної творчості майбутніх педагогів. Всі фахові дисципліни передбачають після вивчення теоретичного матеріалу виконання практичних завдань, проектів. При цьому, вироби студентів передбачають не шаблонне, а творче застосування знань на практиці. Дизайнерська творчість студентів розвивається на початковому етапі створення виробу: під час його моделювання, проектування, ідейного рішення. Так, розвивається уява, абстрактне мислення, інтуїція, формується вміння візуалізації уявного зображення на папір. Конструкторська творчість майбутніх спеціалістів розвивається в процесі конструктивної побудови виробу, зокрема під час перенесення на кресленні творчого задуму. Розвиток технічної творчості майбутніх спеціалістів відбувається безпосередньо у процесі створення виробу, в наслідок чого, формуються уміння і навички виконувати

технологічні операції, розвивається критичне мислення, увага і увага студентів [2].

Ключова роль у системі техніко-технологічної підготовки вчителів трудового навчання належить навчальній дисципліні “Технологічний практикум”, зміст якого ґрунтується на процесах і явищах, які розкриваються у змісті різних спеціальних дисциплін.

Є. Мегем і О. Дещенко також відводять головну роль у технічній підготовці майбутніх учителів саме “Технологічному практикуму” і висувають вимоги якими слід керуватись у процесі творчої підготовки студентів:

- творча робота повинна базуватись на знаннях студентів з основ наук;
- при виконанні творчих завдань повинні використовуватись, головним чином, ті знання і уміння з обробки матеріалів, технології, креслення, які студенти одержали раніше (враховуючи шкільні знання і уміння);
- завдання, як творчі, так і виконавчі повинні бути посильними для студентів відповідних курсів [6].

Основа занять “Технологічного практикуму” – це вміння опрацювати інформацію і застосувати її на практиці. Методика його навчання відрізняється від навчання інших дисциплін навчального плану тим, що в ньому передбачається взаємодія теоретичної і практичної діяльності студентів у навчальних майстернях. Основними характерними ознаками у даному випадку є: об'єднання теоретичного та практичного навчання; засвоєння знань та їх практичне застосування, формування технологічних прийомів і операцій; тісний взаємозв'язок теоретичної та практичної частин кожної теми; поєднання процесу засвоєння знань і процесів формування первинних умінь і навичок, їхня взаємодія; матеріально-технічна та методична забезпеченість одночасного засвоєння знань та умінь.

“Технологічний практикум” є невід'ємною частиною процесу навчання майбутніх учителів трудового навчання. Основне його завдання – вдосконалення набутих на практичних заняттях навичок роботи з різними матеріалами, закріплення знань і умінь з фахових дисциплін.

Навчання здійснюється з урахуванням загальних цілей і завдань технологічної підготовки, з дотриманням сучасних параметрів і вимог до рівня освіченості та розвитку випускників. Завдання полягає в тому, щоб освітній процес технологічної підготовки став творчим і розвиваючим, а студенти – його активними учасниками, які свідомо вибирають оптимальні способи перетворювальної діяльності. При виконанні комплексних практичних завдань дотримуються основні етапи і відповідна логічна послідовність практичних дій, які висуваються до проектної діяльності – від ідеї, проблеми до готового об'єкта праці (виробу, моделі, проекту).

“Технологічний практикум” на різних періодах навчання студентів включає вивчення прийомів практичної роботи з деревиною, металом та іншими конструкційними матеріалами.

Проектна діяльність пропонує більш гнучку структуру навчального

процесу по всьому проектно-технологічному ланцюжку – від ідеї до її реалізації у проекті (виготовлення об'єкта праці – моделі, виробу). У результаті проектної діяльності, повніше забезпечуються сучасні вимоги до розвитку студентів. Виконуються і запам'ятовуються не тільки конкретні трудові операції, але і вирішуються різноманітні конструкційні, технологічні та технічні завдання. У процесі навчання студенти виконують ряд творчих проектів, метою яких є закріплення практичних навичок з обробки різних матеріалів, розвиток творчих здібностей, а також підготовка до педагогічної діяльності.

Проблема підготовки майбутніх учителів трудового навчання знайшла своє відображення у працях проф. С. Ткачука, який зазначає, що основні завдання змісту підготовки майбутніх учителів трудового навчання у вищих педагогічних навчальних закладах повинні бути спрямовані на формування в учнів технічних понять, практичних умінь і навичок, формування техніко-технологічних знань та творчого ставлення до праці тощо [9].

І. Жерноклеєв вказує, що метою технологічного знання, в теоретичному сенсі, є пізнання технологій, методів, засобів, процедур, забезпечуючи ефективний аналіз, здобуття, перетворення, зберігання, оцінку і вживання інформації для вирішення практичних проблем, актуальних для суспільства і людини в конкретній ситуації [3].

Одним із шляхів підвищення рівня освіти майбутніх учителів технологій є реалізація компетентнісного підходу до підготовки фахівців із чітко сформованою потребою удосконалення власної професійної компетентності, що у свою чергу також дозволяє спростити інтегрованість молодих фахівців у загальноєвропейський освітній простір.

О. Коберник у своєму дослідженні звертає увагу на проблему впровадження проектно-технологічної системи трудового навчання і вказує, що її не можна вирішити без підвищення рівня теоретико-методичної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання, яка передбачає оволодіння ним найновішими досягненнями психолого-педагогічних і фахових наук. Реалізація цього на пряму спонукає до пошуку і впровадження нових активних форм і методів навчання, які спонукають не тільки до засвоєння теоретичних знань щодо сутності й методики організації проектно-технологічної діяльності учнів, а й сприяють формуванню професійних якостей і практичних умінь майбутніх педагогів [4].

На лекціях і практичних заняттях з “Технологічного практикуму” такими технологіями роботи зі студентами є: вирішування проблемних питань, бесіди, дискусії, ділові та рольові ігри, моделювання та аналіз фрагментів шкільних уроків, мікровикладання, використання елементів інформаційних технологій та інтерактивних методик. Студенти, крім теорії, ще й практично навчаються розробляти творчі проекти під час обробки металу, деревини,

під час практичних занять у навчальних майстернях.

Учені Д. Лисицький, Є. Пліско, Ю. Пліско відводять основну роль у вивченні “Технологічного практикуму” лабораторним роботам. Освітня підготовка передбачає базовий і додатковий матеріал в галузі, яка вивчається. У процесі вивчення дисципліни набуті елементарні навички закріплюються, поглиблюються, вдосконалюються, поступово і послідовно ускладнюються від простого до більш складного завдання. У цілому робота у майстерні повинна охоплювати усі форми технологічних вправ (різання, свердління, рубання, нарізання різьби та інше) [7].

Висновки. При аналізі науково-методичної літератури було виокремлено найважливіші особливості вивчення дисципліни “Технологічний практикум” у процесі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання. Зокрема, однією з них є творче оволодіння знаннями, яке передбачає розвиток дизайнерської, конструкторської та технологічної творчості майбутніх педагогів. Дизайнерська творчість студентів розвивається на початковому етапі створення виробу – під час його ідейного рішення, моделювання, проектування. Конструкторська творчість майбутніх спеціалістів розвивається у процесі конструктивної побудови виробу, наприклад, під час перенесення на креслення творчого задуму. Розвиток технічної творчості майбутніх фахівців відбувається безпосередньо у процесі створення виробу, внаслідок чого формуються уміння та навички виконувати технологічні операції, розвивається критичне мислення, уява та увага студентів.

Особливість вивчення “Технологічного практикуму” полягає також у його професійній спрямованості. Майбутній учитель повинен не лише сам добре володіти засобами обробки конструкційних матеріалів, але й уміло описувати їх властивості; демонструвати механізм дії та наявність зв'язків оброблювальних операцій з основами наук.

Отже, практична підготовка студентів є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів і здійснюється на лабораторно-практичних заняттях в оснащених навчальних лабораторіях університету, а також на підприємствах у процесі виробничої практики.

Використана література:

1. *Вдовченко В. В.* Прогностичні концептуальні підходи до реформування технологічної освіти учнів загальноосвітньої школи / В. В. Вдовченко, М. С. Корець, А. М. Тарара // Наукові записки : [зб. наук. статей] / М-во освіти і науки України ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; укл. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Випуск 98. – С. 50-62.
2. *Єфіменко С. М.* Особливості професійної підготовки майбутніх учителів технологій / С. М. Єфіменко // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер. : Педагогічна. – 2011. – № 17. – С. 150-152.
3. *Жерноклєєв І. В.* Підготовка майбутніх учителів технологій в освітніх системах Скандинавських країн / І. В. Жерноклєєв // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 5, Педагогічні науки : реалії та перспективи. – Київ, 2011. – Вип. 27. – С. 81-88.
4. *Коберник О. М.* Модернізація підготовки майбутніх учителів трудового навчання / О. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 4. – С. 28-30.

5. *Коберник О. М.* Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності / О. М. Коберник, Г. І. Коберник // Вісник Житомирського державного ун-ту імені Івана Франка. – 2005. – № 2. – С. 23-25.
6. *Мегем С. І.* Творча діяльність викладачів і студентів у проектно-технологічній підготовці / С. І. Мегем, О. М. Дещенко // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 29. – С. 207-213. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2015_29_31.
7. *Пліско Є. Ю.* Удосконалення вивчення курсу “Технологічний практикум” для студентів вищих навчальних закладів / Є. Ю. Пліско, Ю. В. Пліско, Д. В. Лисицький // Вісник Черкаського університету. Серія : “Педагогічні науки”. – 2015. – Вип. № 32 (365). – С. 88-90.
8. *Самохін М. К.* Технологічна підготовка учнів 5-9 класів у процесі вивчення обробки конструкційних матеріалів : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія та методика трудового навчання” / Самохін Микола Кузьмич ; Чернігівський державний педагогічний ун-т імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2008. – 187 с.
9. *Ткачук С. І.* Актуальні проблеми вчителя трудового навчання у вищих педагогічних навчальних закладах / С. І. Ткачук // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного ун-ту імені Павла Тичини. – Умань : ПП “Жовтий О. О.”, 2011. – Ч. 3. – С. 212-221.

References:

1. *Vdovchenko V. V.* Prohnostychni kontseptualni pidkhody do reformuvannya tekhnolohichnoi osvity uchniv zahalnoosvitnoi shkoly / V. V. Vdovchenko, M. S. Korets, A. M. Tarara // Naukovi zapysky : [zbirnyk naukovykh statei] / M-vo osvity i nauky Ukrainy ; Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova ; ukl. L. L. Makarenko. – Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2011. – Vypusk 98. – S. 50-62.
2. *Yefimenko S. M.* Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv tekhnolohii / S. M. Yefimenko // Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnogo universytetu im. Ivana Ohiiienka. Ser. : Pedahohichna – 2011. – № 17. – S. 150-152.
3. *Zhernoklieiev I. V.* Pidhotovka maibutnykh uchyteliv tekhnolohii v osvityakh systemakh Skandynavskykh krain / I. V. Zhernoklieiev // Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Ser. 5, Pedahohichni nauky : realii ta perspektyvy. – Kyiv, 2011. – Vyp. 27. – S. 81-88.
4. *Kobernyk O. M.* Modernizatsiia pidhotovky maibutnykh uchyteliv trudovoho navchannia / O. Kobernyk // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 2004. – № 4. – S. 28-30.
5. *Kobernyk O. M.* Pidhotovka maibutnykh uchyteliv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti / O. M. Kobernyk, H. I. Kobernyk // Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho un-tu imeni Ivana Franka. – 2005. – № 2. – S. 23-25.
6. *Mehem Ye. I.* Tvorchia diialnist vykladachiv i studentiv u proektno-tekhnolohichnii pidhotovtsi / Ye. I. Mehem, O. M. Deshchenko // Visnyk Hlukhivskoho natsionalnogo pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Ser. : Pedahohichni nauky. – 2015. – Vyp. 29. – S. 207-213. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2015_29_31.
7. *Plisko Ye. Yu.* Udoskonallennia vyvchennia kursu “Tekhnolohichniy praktykum” dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv / Ye. Yu. Plisko, Yu. V. Plisko, D. V. Lysytskyi // Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriia : “Pedahohichni nauky”. – 2015. – Vyp. № 32 (365). – S. 88-90.
8. *Samokhin M. K.* Tekhnolohichna pidhotovka uchniv 5-9 klasiv u protsesi vyvchennia obrobky konstruktsiinykh materialiv : dys. kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 “Teoriia ta metodyka trudovoho navchannia” / Samokhin Mykola Kuzmych ; Chernihivskiyi derzhavnyi pedahohichniy un-t imeni T. H. Shevchenka. – Chernihiv, 2008. – 187 s.
9. *Tkachuk S. I.* Aktualni problemy vchytelia trudovoho navchannia u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh / S. I. Tkachuk // Zbirnyk naukovykh prats Umanskooho derzhavnoho pedahohichnoho un-tu imeni Pavla Tychny. – Uman : PP “Zhovtyi O. O.”, 2011. – Ch. 3. – S. 212-221.

ТИТАРЕНКО В. П., ВОЛОССКИЙ В. В. Особенности изучения технологического практикума в процессе подготовки будущего учителя трудового обучения.

В статье рассмотрены особенности изучения дисциплины “Технологический практикум” в процессе подготовки учителя трудового обучения. Отмечено, что содержание современной подготовки будущих учителей трудового обучения определяет технико-технологическую подготовку как результат процесса обучения, отраженного в системе технических знаний,

умений и способности к преобразовательной деятельности.

Подчеркнуто, что ключевая роль в системе технико-технологической подготовки учителей трудового обучения принадлежит учебной дисциплине “Технологический практикум”, которая является неотъемлемой частью процесса обучения будущих учителей трудового обучения. Основной его задачей является совершенствование приобретенных на практических занятиях навыков работы с разными материалами, закрепление знаний и умений из профессиональных дисциплин.

Охарактеризован процесс подготовки будущего учителя трудового обучения при изучении учебной дисциплины “Технологический практикум”.

Ключевые слова: технологический практикум, технологии, технологическая подготовка, метод обучения, методика обучения.

TYTARENKO V. P., VOLOSKIY V. V. Features of studying Practical course of Technology in the process of preparation of the future teacher of labor education.

The article deals with the peculiarities of studying the discipline “Practical course of Technology” in the process of education of future teacher of labor education. Problems of professional, methodological training of teachers of labor education are disclosed in the works of Ukrainian scientists, such as V. Borysov, I. Zhernoklieiev, O. Kobernyk, M. Korets, L. Orshanskyi, V. Sydorenko, V. Tytarenko, S. Tkachuk, D. Tkhorzhevskiy, S. Yashchuk and others.

It is noted that the content of modern training of future teachers of labor education determines technical and technological training as a result of the training process which is reflected in the system of technical knowledge and skills and the ability to transform.

It is mentioned that practical training of students is an integral part of the process of training specialists of all educational and qualification levels and is carried out at practical classes in equipped educational laboratories of the university, as well as in enterprises in the process of industrial practice.

It is determined that the key role in the system of technical and technological training of teachers of labor education belongs to the discipline “Practical course of Technology” the content of which is based on the processes and phenomena that are revealed in the content of various special disciplines. “Practical course of Technology” is an integral part of the process of training of the future teachers of labor education. The main task of it is to improve the skills of working with different materials acquired in practical classes, to consolidate knowledge and skills in professional disciplines.

The process of education of the future teacher of labor education during the study of the discipline “Practical course of Technology” is described in the article.

Keywords: Practical course of Technology, technologies, technological training, teaching method, teaching methodology.

УДК 378.011.3-051:78:37.041

Чжан Тан Лін

**ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК УМОВА
ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ САМООСВІТИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ**

Розглянуто педагогічний супровід індивідуального освітнього маршруту майбутнього вчителя музики як умову процесу формування культури самоосвіти студента в опорі на